

Selectieve serotonine-heropnameremmers en hypoglykemie bij patiënten met diabetes mellitus

Publicatie	Nr. 6 - 01 juni 2010
Jaargang	44
Rubriek	Let op!
Auteur	Lareb
Pagina's	67-68

Achtergrond. Selectieve serotonine-heropnameremmers (SSRI's) zijn onder meer geregistreerd voor de behandeling van depressieve stoornissen en angststoornissen. Tussen april 1995 en februari 2010 ontving het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb tien meldingen van hypoglykemie bij gebruik van een SSRI door patiënten met bekende diabetes mellitus type 1. Drie meldingen hadden betrekking op fluoxetine (merkloos, Prozac®), drie op paroxetine (merkloos, Seroxat®), twee op citalopram (merkloos, Cipramil®), en twee op escitalopram (merkloos, Lexapro®). Bij één van de meldingen trad hypoglykemie op na dosisverhoging van fluoxetine en bij één melding na dosisverlaging van paroxetine. Daarnaast zijn er twee meldingen van hypoglykemie bij gebruik van venlafaxine (merkloos, Efexor®).

Casus. De leeftijd van de patiënten varieerde van 27 tot 75 jaar, het betrof twee mannen en tien vrouwen. Bij tien patiënten was er sprake van een bekende diabetes mellitus type 1. Van één patiënt was onbekend welke bloedglucoseverlagende middelen hij gebruikte. Bij één patiënt werd niet vermeld dat er sprake was van diabetes mellitus noch van andere mogelijke oorzaken van een hypoglykemie. Deze patiënt gebruikte ook geen bloedglucoseverlagende middelen. De tijd tussen aanvang of dosisaanpassing van de SSRI of venlafaxine en het optreden van de hypoglykemie varieerde van twee uur tot vier weken. Van de tien patiënten die een SSRI gebruikten, herstelden zeven patiënten. In vijf gevallen werd hiervoor de toediening van de SSRI gestaakt. In twee gevallen herstelde de patiënt zonder staken van de SSRI, maar na verlaging van de dosering insuline. Eenmaal was het noodzakelijk om naast staken van de SSRI, glucagon en glucose 40% toe te dienen, waarna de patiënt herstelde. In drie gevallen was de uitkomst onbekend. Bij één van de patiënten die venlafaxine gebruikte, werd de dosering gecontinueerd. Deze patiënt herstelde niet. Van de andere patiënt is niet bekend of de dosering werd aangepast. Deze patiënt was op het moment van melden nog niet hersteld.

Literatuur. Uit onderzoek bij patiënten met en zonder diabetes mellitus is gebleken dat het optreden van hypoglykemie kan worden verklaard door een verhoogde gevoeligheid voor insuline en een toename van de secretie van insuline. [1] In een aantal onderzoeken bij patiënten met diabetes mellitus [2 3] en bij obese patiënten zonder diabetes mellitus [3 4] is bijvoorbeeld aangetoond dat het gebruik van fluoxetine de gevoeligheid voor insuline op de korte termijn verhoogt. Er is echter ook literatuur beschikbaar waarin wordt beschreven dat het gebruik van SSRI's leidt tot een betere autonome respons op hypoglykemie. [5]

Conclusie. In de productinformatie van de verschillende SSRI's en van venlafaxine wordt hypoglykemie niet genoemd als mogelijke bijwerking. Wel wordt in de sectie 'Waarschuwingen en voorzorgen' bij fluoxetine, paroxetine en escitalopram gewaarschuwd voor een ontregeling van de glykemische instelling. Het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb ontving een aantal meldingen van hypoglykemie bij gebruik van SSRI's en venlafaxine. Het is daarom goed bedacht te zijn op het optreden van glykemische ontregeling bij gebruik van deze middelen door patiënten met diabetes mellitus.

Literatuurreferenties

1. Derijks HJ, et al. The association between antidepressant use and hypoglycaemia in diabetic patients: a nested case-control study. *Pharmacoepidemiol Drug Saf* 2008; 17: 336-344. 2. Gray DS, et al. Fluoxetine treatment of the obese diabetic. *Int J Obes Relat Metab Disord* 1992; 16: 193-198. 3. Potter van Loon BJ, et al. Fluoxetine increases insulin action in obese nondiabetic and in obese non-insulin-dependent diabetic individuals. *Int J Obes Relat Metab Disord* 1992; 16: 79-85. 4. Araya V, et al. The effect of fluoxetine on insulin resistance in non diabetic obese patients. *Rev Med Chil* 1995; 123: 943-947. 5. Briscoe VJ, et al. Effects of a selective serotonin reuptake inhibitor, fluoxetine, on counterregulatory responses to hypoglycemia in healthy individuals. *Diabetes* 2008; 57: 2453-2460. 6. Productinformatie SSRI's/venlafaxine via: www.cbq-med.nl, geneesmiddeleninformatiebank (geraadpleegd 24-02-2010).